

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ในการ วิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางซึ่งผู้วิจัยได้สรุป และนำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้ .-

ก. ตำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการ วิจัยนี้

1. อิทธิพลของภูมิหลังทางครอบครัว
1.1 ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว
1.2 ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู
1.3 สภาพทางเศรษฐกิจ และสังคม
2. การ เรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา
3. การ วัดและการ ประเมินผลสัมฤทธิ์ผลของ วิชาสังคมศึกษา
4. ความหมายของสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียน

ข. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตำรา เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้

1. อิทธิพลของภูมิหลังทางครอบครัว

1.1 ความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว

ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา กับ เด็กจะมีอิทธิพลต่อจิตใจ บุคลิกภาพ และ พัฒนาการต่าง ๆ ของเด็กเป็นอันมาก เพราะถ้าเด็กได้อยู่ในครอบครัวที่พ่อแม่มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีความรักใคร่ปรองดองกัน ให้การยอมรับซึ่งกันและกัน ร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่ของตน ช่วยกันอบรมเลี้ยงดูพยายามจัดสิ่งแวดล้อมในบ้านให้ดี ไม่ให้มีสิ่งใดมากระทบกระเทือนจิตใจของเด็ก

จะทำให้เด็กเกิดความสุข มีความอบอุ่น มีที่พึ่ง ไม่รู้สึกวาทนถูกทอดทิ้งและตนเป็นคนสำคัญคนหนึ่ง ของบิดามารดา ได้รับความรัก ความเอาใจใส่จากบิดามารดา สำหรับเด็กที่ขาดบิดามารดาหรือ มีบิดา มารดาแต่ไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร ก็จะทำให้เด็กเหล่านี้มีพฤติกรรมที่ผิดแผกออกไป เพราะสิ่งที่เขาได้รับไม่ตรงกับธรรมชาติและความต้องการของเด็ก พฤติกรรมเหล่านี้ส่วนใหญ่ จะแสดงออกในทางที่ขัดต่อการ ยอมรับของสังคม ซึ่งจะทำให้เกิดผลเสียหายแก่ตัวเด็กเอง

พล.ต.ต.ชาย เสวีกุล (2517 : 87) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสิ่งคมหน่วยแรกที่เด็กมีความผูกพันกันอย่างใกล้ชิดที่สุด ทั้งในด้านความเป็นอยู่ จิตใจและอารมณ์คนเรานั้น นอกจากจะมีความต้องการทางกายแล้ว ยังมีความต้องการทางใจหรือความต้องการทางอารมณ์ด้วย เช่น ต้องการความรักใคร่ ความอบอุ่นใจ ความเมตตาปรานี ความยกย่อง ถ้าหากเด็กได้รับความต้องการทางใจหรือทางอารมณ์ดังกล่าวตามปกติ เมื่อเติบโตขึ้นก็จะเป็นบุคคลที่มีจิตใจหนักแน่น รู้จักควบคุมสติ อารมณ์ มีจิตใจกว้างขวางโอบอ้อมอารี เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ในทางตรงกันข้าม ถ้าเด็กนั้น ไม่มีโอกาสพัฒนาในด้านจิตใจและอารมณ์ตลอดเวลาแม้แต่ความผิดหวังน้อยเนื้อต่ำใจ ขาดความเมตตา ปรานีและความรักใคร่ ยกย่อง เมื่อเด็กนั้น เติบโตขึ้น ก็จะไม่มีความสนใจในจิตใจของตนที่จะมอบให้คนอื่น จิตใจคับแคบ เต็มไปด้วยความรู้สึกเป็นปฏิปักษ์ต่อผู้อื่น

พฤติกรรมของเด็กขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว พันทิพา อุทัยสุข (2525 : 198) ได้แบ่งความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัว ดังนี้ .-

1. ครอบครัวที่มีความอบอุ่น ครอบครัวแบบนี้ พ่อ แม่ ลูก มีความสัมพันธ์กันดี มีความสนิทสนมและมีความเข้าใจกัน พ่อ แม่มีเวลาให้กับลูก และเอาใจใส่ต่อลูกเป็นอย่างดี เด็กมาจากครอบครัวแบบนี้มักจะมองโลกในแง่ดี เป็นคนร่าเริงแจ่มใส และมักจะไว้วางใจผู้อื่น ส่วนพฤติกรรมบางอย่างเช่น การปฏิบัติตัวในหมู่เพื่อน หรือการเชื่อฟังครูนั้น อาจมีส่วนมาจากการอบรมเลี้ยงดูด้วย แต่โดยปรกติครอบครัวแบบนี้ พ่อ แม่มักจะสนใจที่จะหาวิธีอบรมเลี้ยงดูให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสมในทุกโอกาส จะมีสิ่งที่มาขัดขวางก็คือ ผู้ใกล้ชิดอื่นๆ เช่น ย่า ยาย น้า หรืออา อาจใช้การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งจะทำให้เด็กปฏิบัติตนไม่เหมาะสมได้

2. ครอบครัวที่ไม่มีความอบอุ่น ครอบครัวแบบนี้แบ่งออกได้ดังนี้ คือ

2.1 พ่อ แม่ มีการขัดแย้งเสมอ การที่พ่อ แม่ไม่คอยลงรอยกัน โต้เถียงกันหรือมีการแสดงออกซึ่งความไม่พอใจซึ่งกันและกันบ่อยๆ เด็กจะมีความรู้สึกไม่อบอุ่น ไม่มีความแน่ใจ หวาดระแวง มีความกังวล และมีการขัดแย้งบางอย่างในความคิด เด็กพวกนี้มักต้องการ เพื่อนและ

เห็นเพื่อนเป็นบุคคลสำคัญที่สุด เด็กจะอยากอยู่กับเพื่อนมากกว่าอยากกลับบ้าน การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวเช่นนี้ มักจะเข้มงวดเกินไปหรือไม่ก็ปล่อยเกินไป

2.2 การมีพ่อหรือแม่เพียงคนเดียว การมีพ่อหรือแม่เพียงคนเดียวจะด้วยเหตุผลจากการหย่าร้าง การเสียชีวิต หรือการไปปฏิบัติหน้าที่การงานทางไกลก็ตาม พฤติกรรมของเด็กมักจะขึ้นอยู่กับ การอบรมเลี้ยงดูของผู้ที่เหลืออยู่ แต่มักจะมีปัญหาเพราะผู้ที่เหลืออยู่ต้องมีการ ะในการ เป็นผู้นำครอบครัวพร้อมๆ กันกับการอบรมลูก ซึ่งอาจทำให้ไม่มีเวลาเอาใจใส่เต็มที่ นอกจากนั้นการมีผู้ปกครองเพียงเพศเดียว อาจทำให้เด็กมองไม่เห็นความแตกต่างของการแสดงบทบาทของแต่ละเพศได้ตรงๆ ะจางชัดเท่าที่ควร

2.3 การไม่มีทั้งพ่อและแม่ เด็กที่ขาดพ่อ แม่อาจเป็นเพราะการเสียชีวิต หรือการที่ยังมีชีวิตอยู่แต่ไม่มีเวลาให้เลย พ่อแม่อาจให้ความสำคัญของธุรกิจหรือสังคมนอกบ้านมากกว่าลูก ความประพฤติของเด็กในครอบครัวแบบนี้ มักจะขึ้นอยู่กับผู้รับผิดชอบในการเลี้ยงดู ส่วนทางด้านจิตใจเด็กมักรู้สึกหว่ ะงายเหงา และขาดความอบอุ่น ซึ่งอาจทำให้เด็กออกมาหาความอบอุ่นจากกลุ่มเพื่อน

1.2 ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีความสำคัญต่อเด็กมาก เด็กจะประพฤติตัวเช่นไร มีบุคลิกภาพอย่างไรจะสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้ก็เพียงใดขึ้นอยู่กับ การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่เป็นส่วนใหญ่ การอบรมเลี้ยงดูของแต่ละครอบครัวมักจะแตกต่างกันตามลักษณะของความสัมพันธ์ในครอบครัว ความเชื่อ บุคลิกภาพของผู้ปกครอง และความเป็นอยู่ของครอบครัว นักการศึกษาได้พยายามแบ่งลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูไว้หลายๆ แบบ เช่น บอยส์วิน คัลธอร์น และบรัสล (อ้างถึงใน นวลศิริ เปาโรหิตย์ , 2509 : 161) ได้แบ่งลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูหรือบรรยากาศของบ้านออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้.-

1. บ้านที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตย (Democratic)
2. บ้านที่มีการปกครองแบบอิตาเลียน (Autocratic)
3. บ้านที่มีการปกครองแบบไม่มีกฎเกณฑ์ (Indulgent)

บ้านที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตย หมายถึง บ้านที่บิดา มารดา

ให้อิสระเสรีแก่บุตรพอสมควร ไม่ว่าจะเป็นการพูดจา ความประพฤติ หรือการตั้งกฎเกณฑ์ใช้กับบุตร จะเน้นหนักไปด้านการสนองตอบความต้องการและธรรมชาติของเด็ก เด็กจะมีอิสระเสรีในขอบเขตที่กำหนด และถ้าเด็กฝ่าฝืนกฎที่บิดามารดาวางไว้ จะถูกทำโทษเป็นครั้งคราว

บ้านที่มีการปกครองแบบอัตตาธิปไตย หมายถึง ลักษณะที่บิดามารดา ตั้งเป็นกฎการกระทำของเด็กแทบทุกชนิด เด็กจะต้องพยายามรักษาระเบียบวินัยอย่างเข้มงวด การฝ่าฝืนกฎนับเป็นความผิดที่รุนแรง :

บ้านที่มีการปกครองแบบไม่มีกฎเกณฑ์ หมายถึง บิดามารดาจะไม่มีการตั้งข้อบังคับใดๆ กับเด็กเลย เด็กสามารถทำทุกสิ่งได้ตามความปรารถนา

สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม (2517 : 236 - 239) ได้แบ่งลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ออกเป็น 6 แบบดังนี้คือ

1. พ่อแม่ที่รักและคอยช่วยเหลือเอาใจใส่ลูกมากเกินไป พ่อแม่จะเลี้ยงดูลูกแบบเด็กๆ อยู่ตลอดเวลา เช่น แนะนำเด็กมากเกินไปจนกระทั่งเด็กไม่ต้องแก้ปัญหาอะไรด้วยตนเอง ผลที่พ่อแม่ตามใจเด็กมากเกินไปจะทำให้เด็กเป็นคนที่ต้องพึ่งพาผู้อื่นอยู่เสมอ เด็กไม่กล้าทำอะไรด้วยตนเอง ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ มักจะเรียนหนังสือไม่คอยได้
2. พ่อแม่ที่ปล่อยปละละเลยลูกมากเกินไป พ่อแม่จะตามใจเด็กมากเกินไป ยอมตามลูกทุกอย่าง ยอมให้ลูกทำตามความคิดเห็นของตัวเองตั้งแต่ยังเล็ก ต่อไปจะเป็นเด็กที่ดื้อรั้นและไม่ยอมเชื่อฟังผู้ใหญ่ และมักจะเกิดความขัดแย้งระหว่างพ่อแม่กับลูกอยู่เสมอ
3. พ่อแม่ที่ทอดทิ้งลูก พ่อแม่ประเภทนี้จะไม่เอาใจใส่ลูก ไม่คำนึงถึงสวัสดิภาพของลูก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากแม่ไม่ได้รับความสุขในชีวิตสมรส ส่วนในกรณีที่พ่อทอดทิ้งลูกนั้น เนื่องจากชีวิตภายในบ้านมีแต่การทะเลาะวิวาทกันบ่อยๆ และการอบรมเด็กไม่คงเส้นคงวา ผลของการที่พ่อแม่ทอดทิ้งลูกจะทำให้เด็กเป็นคนก้าวร้าว ขี้อาย อารมณ์ไม่มั่นคง
4. พ่อแม่ที่ยอมรับลูก ใต้เกณฑ์ พ่อแม่ที่ให้ความสนใจลูกและรักลูกในทางที่ถูกที่ควร ยอมรับเด็กและเห็นความสำคัญของเด็ก พ่อแม่จะให้ความอบอุ่นแก่เด็ก จึงทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูกเป็นไปอย่างราบรื่น
5. พ่อแม่ที่บังคับลูก พ่อแม่บังคับบังคับเด็กให้ยอมทำตามทุกอย่าง เด็กที่ถูกพ่อแม่บังคับจะเป็นเด็กที่มีพฤติกรรมทางสังคมดี มีสัมมาคารวะ ปกครองง่าย ซื่อสัตย์สุจริต มีความสุภาพอ่อน

น้อม มีความรอบคอบ คอยระมัดระวังตัวอยู่เสมอ

6. พ่อแม่ที่ยอมจำนนต่อลูก พ่อแม่จะยอมให้ลูกเป็นใหญ่ มีอำนาจลูกต้องการอะไรพ่อแม่ต้องยอมทำตามให้ทั้งนั้น แม่พ่อแม่จะไม่เห็นด้วยก็ตาม ลูกมักจะไม่ค่อยเคารพนับถือพ่อแม่เท่าที่ควร

พันทิพา อุทัยสุข (2525 : 198) แบ่งลักษณะของการเลี้ยงดู ออกเป็นดังนี้ .-

1. การยอมรับและไม่ยอมรับ หมายถึง การที่พ่อแม่อยากให้ลูกเกิดมาหรือไม่ ถ้าอยากให้เกิดก็จะยอมรับในความเป็นลูก แต่ถ้าไม่อยากให้เกิดก็จะมีปัญหาติดตามมากมาย การที่พ่อแม่ยอมรับ ก็มักจะให้การเลี้ยงดูอย่างอบอุ่น มีการเอาใจใส่ต่อความประพฤติเป็นอย่างดี ให้ความรักและความหวังดีอย่างเต็มที่ และมักจะหาเวลาให้ลูก เพราะรู้สึกมีความสุขเมื่ออยู่กับลูก ส่วนพ่อแม่ที่ไม่ยอมรับ พ่อแม่ก็จะรู้สึกวาลูกที่เกิดมาทำให้เป็นอุปสรรคต่อภารกิจของตน มีความรู้สึกรำคาญ และบางทีก็เกลียดชัง การอบรมเลี้ยงดูมักจะปล่อยปละละเลย และไม่สม่ำเสมอ อาจมีการคว่ำบาตร ฆตปร ษณ์ พ่อแม่ลูกก็มักจะห่างเหินไม่สนิทสนมกัน เด็กจะเป็นคนไม่มีความสุข มีความรู้สึกกดดัน และอาจปร ษตปร ษณ์ชีวิตเมื่อเติบโตขึ้น

2. การให้เด็กเป็นตัวของตัวเองและการโอ้อวดเกินไป หมายถึง การที่พ่อแม่อบรมเลี้ยงดูแบบให้เด็กหัดช่วยตัวเอง และแบบที่เห็นเด็กเป็นลูกแห่งอยู่เสมอ

การให้เด็กเป็นตัวของตัวเองนี้ พ่อแม่จะให้เด็กหัดทำอะไรด้วยตนเอง ปล่อยให้เด็กมีเวลาที่จะทำอะไรที่ต้องการบ้าง และสอนให้เด็กรู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบ เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ก็จะเด็กที่มีความมั่นใจมีความรับผิดชอบ อดทน กล้าตัดสินใจสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าและอาจเป็นผู้นำที่ดีในอนาคต

ส่วนเด็กที่ถูกโอ้อวดเกินไปนั้น มักจะมาจากครอบครัวที่มีญาติสนิทอยู่ด้วยกันและเด็กอาจเป็นหลานคนแรก ผู้ใหญ่จะไม่ยอมให้เด็กทำอะไรเอง ไม่มีโอกาสริเริ่ม และไม่เคยมุ่งความลำบาก ผลที่ออกมาเด็กจะเป็นเด็กทำอะไรไม่เป็น แบบที่เรียกว่า เหยียบขี้ไก่ไม่ฝ่อ ต้องพึ่งพาผู้อื่นอยู่เสมอ ไม่สามารถทำอะไรได้ด้วยตัวเอง คือ ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่มีความอดทนและเมื่อเผชิญกับปัญหาในอนาคตก็อาจจะทอดยไม่มีความสามารถเอาชนะปัญหาได้

3. การสอนให้เด็กมีเหตุผลและการตามใจเกินไป การสอนให้เด็กมีเหตุผลมีผลและ

การตามใจเกินไป จะมีส่วนทำให้เด็กเป็นคนมีเหตุผลหรือเป็นคนเอาแต่ใจตนเองเมื่อเวลาโตขึ้น การสอนให้เด็กมีเหตุผลก็คือ การไม่ตามใจเด็กจนเกินไป โดยการให้การอธิบายให้เด็กรู้ถึงสาเหตุของการที่เด็กถูกห้ามกระทำการต่างๆ ซึ่งพ่อแม่จะต้องให้การอบรมอย่างใกล้ชิดและต้องให้ความรัก ความอบอุ่น จึงจะกระทำได้ การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้จะมีผลเมื่อเด็กโตขึ้นจะเป็นคนมีเหตุผลยอมรับ ในความคิดผู้อื่นและสามารถพิจารณาปัญหาต่างๆ ได้ดี ในครอบครัวที่ตามใจเด็กเกินไปนั้น พ่อแม่ จะให้ลูกกระทำทุกอย่างที่ต้องการ จะเอาอะไรก็ตามมาให้เสมอ จนเด็กไม่รู้จักคำว่า "ไม่" การ อบรมเลี้ยงดูแบบนี้มักเกิดขึ้นในครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวย และถ้าพ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาให้ลูกด้วยแล้ว จะยิ่งตามใจมาก เพื่อทดแทนความบกพร่องของตนเอง เด็กเมื่อโตขึ้นจะเป็นคนเอาแต่ใจตนเอง เมื่อต้องการสิ่งใดจะต้องเอาให้ได้ และถ้าเกิดผิดหวังขึ้นจะไม่สามารถยอมรับการผิดหวังได้เลย

4. การยืดหยุ่นและการไม่ยืดหยุ่น หมายถึง การที่พ่อแม่ยอมรับหรือไม่ยอมรับเมื่อลูก จะทำอะไร ผิดจากที่ตนเองคาดหวังหรือต้องการไปบ้าง การที่พ่อแม่เลี้ยงดูลูกแบบยืดหยุ่นนี้ มักจะ เป็นคนมีเหตุผลและเป็นคนใจกว้าง เมื่อเด็กมีพฤติกรรมที่ผิดจากที่ตนคาดหวังก็จะยอมรับ และ พิจารณาว่าเป็นสิ่งเสียหายหรือไม่ ถ้าไม่เสียหายก็อาจจะปล่อยแต่ถ้าเสียหายก็หาวิธีแก้ที่นุ่มนวล เด็กที่มาจากครอบครัวแบบนี้ มักจะเป็นคนมีความสุข สบายใจ ไม่หงุดหงิด และไม่มีความรู้สึกกดดัน พวกที่ไม่มีการยืดหยุ่นคือ พวกที่ต้องการให้ลูกทำดีที่สุดในความเชื่อของตนเองตลอดเวลา หรือเป็น พวกที่จู้จี้ ชอบจัดการว่าจะให้ลูกทำอะไรอย่างโน้นทำอย่างนี้ โดยไม่คิดว่าลูกจะรู้สึกอย่างไรหรือต้องการ อะไร เด็กที่ถูกอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ มักจะมีความรู้สึกถูกกดดัน ไม่มีความสุข อารมณ์ไม่ดี และมัก อยากรทำอะไรแปลกๆ เมื่อมีโอกาส

5. การที่ผู้ใหญ่มีเหตุผล และการที่ผู้ใหญ่มีความเชื่อผิดๆ การอบรมเลี้ยงดูลักษณะนี้ จะเป็นผลต่อเด็กทั้งด้านค่านิยม และด้านสุขภาพอนามัย ครอบครัวที่อบรมเลี้ยงดูแบบนี้มีเหตุผล มักเป็นครอบครัวที่ปรับปรุง เปลี่ยนแปลงให้ทันต่อเหตุการณ์เสมอ ความเชื่อทั้งหลายก็จะมาจากการ ใช้เหตุผล เด็กเมื่อโตขึ้นก็จะมีเหตุผลการที่ผู้ใหญ่มีความเชื่อผิดๆ มักจะเป็นในครอบครัวที่ ไม่ยอมรับความเปลี่ยนแปลงอะไรทั้งสิ้น ไม่ยอมรับว่าบางสิ่งบางอย่างที่ตนเองเชื่อนั้นอาจจะไม่ ถูกต้อง ความเชื่อผิดๆทั้งหลายก็จะถ่ายทอดไปยังเด็ก เด็กก็จะเป็นคนที่มีความเชื่อที่ผิด มีค่านิยมบางอย่างไม่ดีและจะมีผลทำให้เด็กเข้ากับเพื่อนๆ ไม่ได้

6. การให้ความยุติธรรมและการไม่ให้ความยุติธรรม การให้ความยุติธรรมและการ ไม่ให้ความยุติธรรมนี้ ส่วนมากในระหว่างพี่น้องของเด็กเองหรืออาศัยร่วมบ้านถ้าเด็กไม่มีพ่อแม่ พ่อแม่ที่ให้ความยุติธรรมในระหว่างลูกทั้งหมด มักจะมีเวลาที่ลูก มีการอบรมเลี้ยงดูอย่างรอบคอบ

ทั่วถึง เมื่อเด็กเกิดทะเลาะวิวาทที่ตัดสินด้วยความยุติธรรม เด็กในครอบครัวแบบนี้มักจะอบอุ่น มีความรักใคร่ช่วยเหลือกันระหว่างพี่น้อง เด็กในครอบครัวที่ไม่ได้รับความยุติธรรมมักจะมีความอิจฉากัน ไม่ไว้ใจซึ่งกันและกันเด็กจะไม่มีความสุข มีความระแวงและมักไม่เชื่อถือผู้ใหญ่

7. การที่พ่อแม่เป็นตัวอย่างที่ดีและไม่ดี ตัวอย่างในที่นี้หมายถึงพฤติกรรมที่เด็กอาจจะเอาอย่าง

พ่อแม่ที่เป็นตัวอย่างที่ดี มักจะพยายามปรับปรุงตนเองให้ประพฤติถูกต้องตามที่ตนต้องการให้ลูกเป็น เช่น สอนเด็กให้พูดจาสุภาพ ตนเองก็พูดสุภาพอยู่เสมอ อย่างน้อยเวลาที่อยู่ต่อหน้าเด็ก เด็กจะมีความศรัทธา และทำตามทีละน้อย ส่วนพ่อแม่บางคนมักจะสอนเด็กไม่ให้ทำโน่นทำนี่ แต่ตนเองประพฤติอยู่เสมอ เช่น สอนเด็กไม่ให้พูดปด แต่ตนเองมักจะทำ พ่อแม่แบบนี้มักจะสอนลูกไม่ได้ผล เพราะเด็กจะเห็นว่าถ้าสิ่งนั้นจริงแล้วทำไมพ่อแม่ไม่ทำ

8. การที่พ่อแม่รู้จักระงับอารมณ์และพ่อแม่ที่ชอบระบายอารมณ์ การที่พ่อแม่มีปัญห ส่วนตัวที่ทำให้เกิดอารมณ์แล้วสามารถระงับอารมณ์ตนเองหรือไม่จะมีผลต่อเด็กทั้งในด้านอารมณ์และทัศนคติ

พ่อแม่ที่รู้จักระงับอารมณ์เมื่อเวลาอยู่กับลูก จะทำให้เด็กไม่เกิดความกระตือรือร้นเหมือนตามพ่อแม่และเด็กจะเรียนรู้เกี่ยวกับการสะกดกลั่นความรู้สึกของตนเอง เมื่อโตขึ้น ความรู้สึกที่มีพ่อแม่ก็จะเต็มไปด้วยความเข้าใจและเห็นใจ เด็กจะพยายามจะกระทำตามที่พ่อแม่ต้องการ พ่อแม่บางคนชอบระบายอารมณ์กับลูก จะทำให้ลูกไม่อบอุ่น ระแวงไม่เชื่อถือพ่อแม่ มีความรู้สึกไม่ติดต่อกันตามไปด้วย และมักมีความรู้สึกถูกกดขี่มาก

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ไม่ว่าจะแบ่งการอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นกี่ประเภทหรือกี่แบบก็ตาม ลักษณะโดยทั่วไปจะคล้ายคลึงกัน แต่สิ่งที่สำคัญและควรจะทำให้ความสนใจมากกว่านั้นคือ ผลของการเลี้ยงดูในแต่ละแบบ เพราะพ่อแม่มีส่วนที่จะช่วยปลูกฝังลักษณะนิสัย พฤติกรรมต่างๆ แก่เด็ก ตั้งแต่เด็กยังเล็กๆ และสิ่งเหล่านี้จะติดตัวเด็กไปจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ดังนั้นถ้าพ่อแม่รู้จักเลือกวิธีการในการเลี้ยงลูกที่ดี ก็จะเป็นการริเริ่มหรือปลูกฝังสิ่งที่ดีงามแก่เด็ก จะทำให้เด็กที่อยู่ในปกครองเป็นเด็กที่ดี และกลายเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคตด้วย ซึ่งไม่เพียงแต่จะเป็นประโยชน์แก่ตัวเด็กเองเท่านั้น ยังเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติอีกด้วย

สุชา จันทน์เอม และสุรางค์ จันทน์เอม (2517 : 241 - 242) ได้สรุปหลักการ

อบรมเลี้ยงดูลูกไว้ดังนี้ .-

1. พ่อแม่ต้องยอมรับพัฒนาการขั้นต่างๆ ของเด็กว่า แต่ละขั้นเป็นไปในทำนองใต้วง เพื่อเป็นเครื่องช่วยให้ทราบว่า เมื่อใดเด็กจึงจะมีความพร้อมที่จะเรียนสิ่งใหม่
2. พ่อแม่จะต้องจัดหาสิ่งต่างๆ ให้เด็ก เพื่อสนองความต้องการพื้นฐานแก่เด็กในการเลี้ยงดูเด็ก พ่อแม่ต้องเอาใจใส่ทั้งในด้านร่างกายและอารมณ์
3. พ่อแม่จะต้องศึกษาแบบแผนของความเจริญเติบโต และพัฒนาการของเด็ก เพื่อจะได้เข้าใจเด็กแต่ละคน ทั้งนี้เพราะอัตราการเจริญเติบโตของเด็กแต่ละคนอาจจะแตกต่างกันไป
4. พ่อแม่จะต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้ร่วมสนุก ในเรื่องการใช้ความสามารถต่าง ๆ เช่น การใช้ภาษา ควรจะหัดเด็กเป็นขั้นๆ อย่างค่อยเป็นค่อยไป
5. พ่อแม่จะต้องยอมรับว่า ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว มีความสำคัญต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของเด็ก เด็กจะเติบโตขึ้นมีบุคลิกภาพเป็นเช่นใด ดีแค่ไหน และประสบความสำเร็จในชีวิตเพียงใดขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ภายในครอบครัวของเด็ก

หลักการทั้ง 5 ประการนี้ มีความสำคัญมากที่จะช่วยให้เด็กเจริญเติบโต โดยมีพัฒนาการที่ดี ทางด้านอารมณ์ สังคม และบุคลิกภาพ เป็นที่รักใคร่ของเพื่อนๆ และเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ในอนาคต

1.3 สภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

สภาพทางเศรษฐกิจของครอบครัวมีผลต่อพฤติกรรมของเด็ก อานนท์ อากา-กริม (2517 : 150) ได้แบ่งลักษณะการอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวตามฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมไว้ 3 ลักษณะดังนี้ .-

1. การอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวที่ยากจน วิธีการอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวประเภทนี้มักปล่อยปละละเลย เพราะทั้งบิดามารดาต่างหากก็ตัวเป็นเกลียว จึงไม่ค่อยมีเวลาเอาใจใส่ต่อการอบรมเลี้ยงดูมากนัก บิดามารดาถือคติว่า "ลูกจะดีหรือไม่ดีก็สุดแต่บุญกรรมของเด็ก" อย่างไรก็ตามก็ดี มีครอบครัวยากจนจำนวนไม่น้อยพยายามอบรมเลี้ยงดูบุตรเป็นอย่างดี แต่มักประสบอุปสรรคขัดข้องบางประการ เช่น สิ่งแวดล้อมในละแวกบ้าน และเพื่อนเล่นอาจนำไปสู่ทางที่ไม่ดีได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เหลือวิสัยที่บิดามารดาจะแก้ไขได้ เพราะฉะนั้น เด็กที่มาจากรอบครัวที่ยากจน จึงมักเป็นปัญหายุ่งยากของสังคม เพราะเด็กไม่ได้รับการเอาใจใส่อบรม

อย่างเพียงพอ ตลอดจนไม่ได้รับความรักและความเมตตาจากบิดามารดา

2. การอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวชนชั้นกลาง ครอบครัวประเภทนี้ย่อมมีโอกาสหรือเวลาที่จะเอาใจใส่อบรมสั่งสอนลูกได้ดีกว่าครอบครัวที่ยากจน ทั้งบิดาและมารดาอยู่ในฐานะที่จะสรรหาสิ่งต่างๆ มาบำบัดความต้องการของเด็กซึ่งอยู่ในวัยที่อยากจะได้สิ่งนั้นสิ่งนี้ การอบรมของชนชั้นกลางมักเน้นในเรื่องความเป็นระเบียบ โดยถือคติว่า "เด็กคือผู้ที่การอบรมสั่งสอน" เมื่อเด็กโตขึ้นก็นิยมวางแผนการศึกษาให้แก่เด็ก และพยายามสนับสนุนให้ลูกได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนในชั้นสูงๆ

3. การอบรมเลี้ยงดูบุตรของครอบครัวชนชั้นสูง ครอบครัวประเภทนี้ให้ความเอาใจใส่แก่เด็กเป็นอย่างยิ่ง ทั้งในด้านการกินอยู่หลับนอนและการอบรมสั่งสอน อย่างไรก็ตามมักจะปรากฏเสมอว่า เด็กบางคนที่มาจากรอบครัวชั้นสูง มีความประพฤติไม่ค่อยจะเรียบร้อย ซึ่งเชื่อกันว่าอาจเป็นเพราะจะมีการตามใจเด็กมากเกินไป จนกระทั่งกลายเป็นเด็กเสียไป

พันทิพา อุทัยสุข (2525 : 201 - 202) ได้แบ่งสภาพเศรษฐกิจของครอบครัวที่มีผลต่อพฤติกรรมของเด็กดังนี้

1. ครอบครัวที่มีฐานะยากจน ความรู้สึกของพ่อแม่มีส่วนสำคัญมากต่อพฤติกรรมของเด็ก การมีฐานะยากจนแต่ถ้าพ่อแม่มีความขยันหมั่นเพียร พอใจในความเป็นอยู่ มีความหวังจากความพยายามของตนเอง ก็จะเป็นสิ่งที่ดี ทำให้เด็กมีความภาคภูมิใจในพ่อแม่ของตนเอง มีความมานะอดทน และสามารถจะยืนหยัดอยู่ได้โดยไม่อายใคร และในทางตรงกันข้ามถ้าพ่อแม่เห็นว่าการมีฐานะยากจนนี้เป็นการต่ำต้อย โทษไซ้คะตา และทอดยแล้ว เด็กมักจะเป็นคนไม่จริงจัง รู้สึกอับอายเพื่อนฝูง และเมื่อโตขึ้นก็หวังให้พรธมา เกยแทนที่จะพยายามหางานทำด้วยปัญญาและความสุจริต

2. ครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง ครอบครัวที่พ่อแม่พอใช้ จะเป็นครอบครัวที่มีความอบอุ่นไม่มีความรู้สึกกดดัน การใช้ชีวิตง่าย ๆ ทำให้เด็กไม่มีการฟุ้งเฟ้อ ถ้ามีการอบรมดี เด็กมักจะเป็นคนมีเหตุผล เข้าใจชีวิต มีความสุข และมักจะเป็นผู้ที่เข้ากับคนได้ทุกระดับ ในทางตรงกันข้ามถ้าพ่อแม่รู้สึกวาทนเองอยากได้โน่นอยากได้นี้ให้เหมือนผู้ร่ำรวยกว่าอยู่เสมอแล้ว ครอบครัวมักจะมีความขัดแย้ง มีความรู้สึกไม่สบายใจกันทุกๆ ฝ่าย เด็กจะขาดความอบอุ่น และการที่ครอบครัวมีความขัดแย้งมากการอบรมเลี้ยงดูมักจะถูกละเลยไปด้วย เด็กจะมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ตามไปด้วย

3. ครอบครัวที่มีฐานะร่ำรวย เด็กที่อยู่ในครอบครัวที่ร่ำรวยนี้ มักจะได้รับการตามใจมาก ไม่เห็นคุณค่าของเงิน มองโลกในแง่ดี ไม่มีความกดดัน แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดูด้วย ถ้าพ่อแม่ให้ความอบอุ่นเต็มที่ ให้การอบรมดูแลถูกต้องไม่ตามใจเด็กมากเกินไป เด็กมักจะโตเปรียบเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำกว่า แต่พ่อแม่ไม่เอาใจใส่ดูแลปล่อยให้เด็กเอาแต่ใจตัวก็จะเป็นผลเสียอย่างมาก ทำให้เด็กเป็นคนดูถูกคน เอาแต่ใจตัว อารมณ์แปรปรวน ไม่มีเหตุผลและอาจถึงกับเข้ากับใครไม่ได้เลย ครอบครัวที่ร่ำรวยมีแนวโน้มที่พ่อแม่มักจะเลยที่จะอบรมสั่งสอนให้เด็กรู้จักโลกแห่งความเป็นจริง และมักจะเอาใจเด็กในทางที่ผิดด้วย

2. การ เรียนการสอน วิชาสังคมศึกษา

จุดประสงค์ของวิชาสังคมศึกษามีดังนี้คือ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2520 : 64)

1. เพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่ดีตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
2. เพื่อให้มีความรักชาติ มีความสามัคคีในชาติ มีความเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความซื่อซึ้งในผลงานอันดีตนของคนไทย รู้จักธำรงรักษาไว้ซึ่งเอกราช และรู้จักรักษาแบบอย่างวัฒนธรรมประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์ที่งดงามของชาติ
3. เพื่อเสริมสร้างให้มีคุณภาพในการดำรงชีวิต มีคุณธรรมประจำใจ และมีคุณสมบัติต่างๆ อันพึงประสงค์ของสังคมไทย
4. เพื่อเสริมสร้างให้มีความรู้และความเข้าใจพื้นฐานในการพัฒนาสร้างสรรค์ และแก้ปัญหาในด้านสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี โดยอาศัยคุณธรรม และวิธีการทางวิทยาศาสตร์ เป็นปัจจัยสำคัญ
5. เพื่อเสริมสร้างบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ และความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว ในชุมชน ในประเทศ และในประชาคมของโลก
6. เพื่อให้เกิดความรัก ความผูกพันกับท้องถิ่นของตน ตลอดจนเห็นคุณค่า มีความรับผิดชอบ รวมทั้งให้ตระหนักถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ

การจัดการ เรียนการสอน วิชาสังคมศึกษาที่ผ่านมามีทั้งข้อบกพร่องและปัญหาหลาย

ประการ จึงทำให้เกิดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรสังคมศึกษา การเรียนการสอน แบบเรียน และอื่นๆ นอกจากนี้ ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาได้มีการ เคลื่อนไหวอย่างสำคัญเกี่ยวกับหลักสูตรสังคมศึกษา จากการศึกษาค้นคว้าของนักการศึกษา ทั้งในประเทศและต่างประเทศได้ค้นพบสิ่งที่มาสนใจ ในด้านการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็น "สังคมศึกษาแนวใหม่" (New Social Studies) ผลของการศึกษาได้ให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะพอสรุปได้ดังนี้ (นิมมวล ทศวัฒน์ และศักดิ์ศรี ปาณะกุล, 2519 : 10)

1. ขอบข่ายของวิชาสังคมศึกษา กว้างขวางกว่าเดิม เนื้อหาควรนำแนวคิดที่สำคัญจากหลายสาขาวิชามาประสานกัน เช่น มานุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และจิตวิทยาสังคม
2. ในการพัฒนาหลักสูตร มีแนวโน้มที่จะใช้หลักสูตร แบบสหวิทยาการ ในโรงเรียนทั่วๆ ไป
3. การสร้างเนื้อหาของความรู้ เป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องพิจารณาควบคู่ไปกับวิธีการเรียนการสอน
4. วิธีการเรียนการสอนในวิชาสังคมศึกษา เน้นการใช้วิธีการ แบบวิทยาศาสตร์ เช่น วิธีการสอนแบบสืบสอบ การแก้ปัญหา
5. สังคมศึกษามีหน้าที่รับผิดชอบในการสอนค่านิยมให้แก่เด็ก โดยสอดแทรกในเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง หรืออาจสอนโดยตรงอย่างเช่นในวิชาศีลธรรม การสอนไม่ควรใช้วิธีบรรยายหรือท่องจำ แต่ควรฝึกให้นักเรียนรู้จักวิเคราะห์ค่านิยมที่ต้องการปลูกฝังและให้รู้จักตัดสินใจเลือกเอาค่านิยมที่เห็นว่าดี ถูกต้องนำไปยึดถือปฏิบัติต่อไป
6. สังคมศึกษาควรให้โอกาสนักเรียนได้นำเอาข้อเท็จจริงต่างๆ ของสังคมมาอภิปรายในชั้นเรียน เช่น ปัญหาบ้านเมือง ปัญหาความขัดแย้งของสังคม เรื่องเพศศึกษา เป็นต้น
7. การศึกษาด้านวัฒนธรรมควรนำมาสอนเพื่อเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของค่านิยม แบบแผนที่ซับซ้อนของวัฒนธรรม ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับการดำรงชีวิตอยู่ของบุคคลในสังคม เพื่อความเข้าใจในความสลับซับซ้อนของพฤติกรรมต่างๆ ของมนุษย์ในสังคมที่แตกต่างกัน
8. เน้นการใช้แหล่งวิชาการ และข้อมูลที่ได้จากสถิติต่างๆ การใช้สื่อมวลชนและการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา

จากข้อมูลและข้อเสนอแนะดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าสังคมศึกษาแนวใหม่ มีการเปลี่ยนแปลงทั้งเนื้อหาวิชา วิธีการเรียนการสอน การใช้อุปกรณ์การสอนและเทคโนโลยี ตลอดจนการวัดผล

นับตั้งแต่เริ่มใช้หลักสูตรใหม่ปี พ.ศ. 2521 จะเห็นได้ว่าวิชาสังคมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความแตกต่างไปจากเดิม วิชาสังคมศึกษาในหลักสูตรใหม่นี้ ได้นำสิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันของเด็กมาสอดแทรกไว้มากขึ้น โดยนำเอาวิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศิลปกรรม สังคมวิทยา ประชากรศึกษา สิ่งแวดล้อม และวิชาเศรษฐศาสตร์ มาบูรณาการให้เป็นหน่วยการเรียนรู้เดียวกัน เพื่อให้ได้เนื้อหาสาระ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน วิชาสังคมศึกษา อันได้แก่ การพัฒนาพลเมืองที่มีความรู้ ความสามารถ "คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้"

ดังนั้น วิชาสังคมศึกษาเป็นวิชาที่มีลักษณะและมีขอบเขตที่กว้างขวางมาก ฉะนั้น ในการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา จึงต้องเน้นถึงความสำคัญที่จะฝึกฝนให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาในด้าน ความรู้สึกนึกคิด ความเป็นผู้มีเหตุผล สามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองได้ อีกทั้งรู้จักหน้าที่ การเป็นพลเมืองดีของครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

3. การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ผลของการเรียนวิชาสังคมศึกษา

การวัดและการประเมินผลทางการศึกษาเป็นสิ่งที่ต้องควบคู่กันไปและมีความสำคัญต่อระบบการศึกษามาก เป็นตัวชี้วัดทราบถึงสถานภาพของระบบการศึกษา ประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน

เยาวดี ราชย์กุล (2521 : 14 - 23) ได้ให้ความหมายของการวัดผล

ไว้ดังนี้ .-

การวัดผล (Measurement) หมายถึงการกำหนดตัวเลขให้กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แล้วสังเกตว่ามีปริมาณเท่าไร ซึ่งหมายถึงให้เราตอบคำถามว่า "How Much" ฉะนั้น การกำหนดตัวเลขในการวัดผล จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะจำแนกหรือจัดอันดับตามความมากน้อยจากสิ่งที่วัดได้ ตลอดจนนำผลมาเปรียบเทียบสิ่งที่จัดอาจเป็นกิจกรรมหรือพฤติกรรม

เดือนใจ เกตุษา (2526 : 90 - 92) การ วัดผลวิชาสังคมศึกษาแยกเป็น 3 ด้าน

คือ

1. ด้านความรู้ความเข้าใจ

การ วัดความรู้และความเข้าใจ เป็นการ วัดสมรรถภาพสมองของผู้เรียน ในส่วน ที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความสามารถ ซึ่งผู้เรียนได้รับจากวิธีสอนอบรมของครูหรือจากการศึกษา คนควาด้วยตนเอง การ วัดความรู้ความเข้าใจ อาจวัดเกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้คือ ข้อเท็จจริง การ สรุปลักษณ์วิชาและการขยายหลัักษณ์วิชา การ ค้นหาทฤษฎีและโครงสร้าง และการขยายความ

2. ด้านทักษะ

การ วัดทักษะในวิชาสังคมศึกษาคือ วัดให้ครบทุกด้าน ที่สำคัญเช่น ทักษะในการหา แหล่งข้อมูล ทักษะในการแปลความหมายรูปภาพ กราฟ แผนที่หรือสัญลักษณ์ ทักษะในการจับ ประเด็นสำคัญของเรื่องที่ศึกษา ทักษะในการประเมินเหตุการณ์และหลักฐาน แล้วหาข้อสรุป ทักษะ ในการสร้างสมมุติฐานที่สมเหตุสมผล

3. ด้านเจตคติ

การ วัดด้านเจตคติเป็นการ วัดสมรรถภาพสมองของนักเรียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ อารมณ์และความรู้สึก การ วัดพฤติกรรมด้านเจตคติในวิชาสังคมศึกษา เน้นวัดด้านต่างๆ ที่สำคัญ 3 ด้านคือ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ พฤติกรรมทางด้านสังคม และค่านิยม

พิบูลศรี วาสนสมสิทธิ์ (2526 : 53) การประเมินผล (Evaluation) คือ การ ตัดสินคุณค่าของเรื่องราวและวิธีการว่า บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งอาจจะใช้ วิธี การตัดสินจากมาตรฐานภายใน เช่น ความมีเหตุผลเป็นที่ยอมรับและความถูกต้องเป็นต้น และ อาจจะตัดสินโดยใช้มาตรฐานภายนอก เช่น การ เปรียบเทียบทฤษฎีหรือหลักเกณฑ์ที่สำคัญ และ ประเมินผลโดยใช้มาตรฐานหรือผลงานที่เป็นที่ยอมรับว่าเป็นเลิศในแต่ละสาขาเป็นเกณฑ์

เดือนใจ เกตุษา (2526 : 85 - 86) การประเมินผลการ เรียนเป็นกระบวนการ ต่อเนื่องของการ เรียนการสอน ครูจึงมีหน้าที่ที่จะต้องทำการประเมินผลการ เรียนวิชาสังคมศึกษา ของนักเรียน เพื่อจุดประสงค์ใหญ่ 4 ประการคือ

1. เพื่อปรับปรุงการเรียนของนักเรียน

2. เพื่อปรับปรุงการสอนของครู
3. เพื่อตัดสินผลการเรียน
4. เพื่อพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน

1. การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนของนักเรียน

การประเมินผลเพื่อนำผลไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนของนักเรียน ควรทำการประเมิน 2 ระยะ คือ

ก. ประเมินผลก่อนเรียน เป็นการประเมินผลผู้เรียนก่อนลงมือสอน เพื่อตรวจสอบความรู้พื้นฐานและทักษะเบื้องต้นของนักเรียนว่า นักเรียนมีความรู้พื้นฐานเพียงพอที่จะเรียนรายวิชานั้นหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการจัดกลุ่มช่วยเหลือด้วยการสอนซ่อมเสริม หรือจัดโครงการเรียนเป็นพิเศษก่อนลงมือสอน การประเมินผลก่อนเรียนสามารถทำได้โดยประเมินจากผลการเรียนเดิม หรือนำข้อสอบที่ครูสร้างขึ้นจากการวิเคราะห์สิ่งที่จะเรียนและเนื้อหาพื้นฐานที่จำเป็นซึ่งนักเรียนต้องรูุก่อนเรียน มาจัดสอบในอาทิตย์แรกของการเปิดภาคเรียนแล้ววิเคราะห์ดูว่านักเรียนเก่ง-อ่อนเรื่องใด ครูจะได้ทำการช่วยเหลือให้แต่แรก

ข. ประเมินผลระหว่างเรียน เป็นการประเมินผลย่อย เพื่อตรวจสอบดูว่านักเรียนมีความรู้ถึงเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในแต่ละจุดประสงค์หรือไม่ ดังนั้น ในการประเมินผลย่อยนี้ เมื่อครูสอนไปจุดประสงค์หนึ่ง ครูก็จะทำการประเมินครั้งหนึ่งและครูจะต้องบันทึกผลการประเมินแต่ละครั้งไว้ เมื่อสิ้นภาคเรียนก็จะรู้ว่านักเรียนมีความรู้ผ่านมากี่จุดประสงค์และคิดเป็นร้อยละเท่าไร ถ้านักเรียนคนใดมีข้อบกพร่องไม่สามารถผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ครูจะต้องทำการสอนซ่อมเสริมให้การสอนซ่อมเสริมนี้อาจทำได้โดยการให้นักเรียนทำงานเพิ่มเติม หรือครูอาจจะสอนเพิ่มเติมให้เป็นรายบุคคลหรือกลุ่มย่อย ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า การประเมินผลระหว่างเรียนเป็นการประเมินผลเพื่อตรวจสอบและพัฒนาสมรรถภาพของผู้เรียน

2. การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการสอนของครู

ครูอาจนำผลที่ได้จากการสอนมาเป็นเครื่องชี้แนะทางอ้อมว่า การสอนของครูเป็นอย่างไร ควรปรับปรุงหรือวางแผนการสอนอย่างไรจึงจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพในการนำผลจากการสอนมาใช้ในการปรับปรุงการสอนของครูนั้น ครูอาจทำได้โดยการตรวจสอบดูว่า เนื้อหาของข้อสอบตอนใดที่นักเรียนส่วนใหญ่ทำไม่ได้ แสดงว่า นักเรียนอาจไม่เข้าใจในบทเรียนนั้น

หรืออาจจะดูผลโดยส่วนรวมว่า คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มอยู่ในระดับใด สูง ปานกลาง หรือระดับต่ำ ถ้าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำแสดงว่า ครูอาจใช้วิธีสอนที่ไม่เหมาะสมนักเรียนจึงไม่เกิดการ เรียนรู้ การวิเคราะห์ผลการสอบครั้งที่ใดกล่าวนมาแล้วจะเป็นข้อมูลย้อนกลับให้ครูสำรวจวิธีการสอนของครูว่า มีข้อบกพร่องในด้านใดซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องได้ตรงจุด

3. การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน

เป็นการประเมินเพื่อนำผลไปใช้ตัดสินความสามารถของนักเรียนว่า หลังจาก ที่เรียนครบถ้วนวิชา นั้นๆ ไปแล้วนักเรียนมีความรู้ความสามารถระดับใด มีความรู้ผ่านเกณฑ์หรือไม่ ควรจะให้สอบใดหรือสอบตก การประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียน ทำได้โดยการนำเอาคะแนนที่ได้จากการประเมินผลระหว่างภาคเรียนกับคะแนนที่ได้จากการประเมินผลปลายภาคเรียนไป รวมกันตามอัตรา ส่วนของแต่ละรายวิชา เช่นวิชาสังคมศึกษากำหนดอัตราส่วนคะแนนระหว่างภาคเรียนกับปลายภาคเรียนไว้เป็น 5 : 5 หรือ 6 : 4 อย่างใดอย่างหนึ่ง แล้วแต่ครูจะเลือกเอาตามความเหมาะสม แล้วจึงตัดสินให้ระดับผลการเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

4. การประเมินผลเพื่อพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน

ผลที่ได้จากการวัดพฤติกรรมด้านเจตคติในวิชาสังคมศึกษาจะบอกให้ครูทราบว่า นักเรียนคนใดมีพฤติกรรมทางสังคมอย่างไร เป็นที่ยอมรับของสังคมหรือไม่ เมื่อตรวจสอบพบว่า นักเรียนคนใดมีพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา ครูจะต้องทำการช่วยเหลือ เช่น การตักเตือนหรือชี้แนะให้นักเรียนทราบหรือเชิญผู้ปกครองของนักเรียนที่มีปัญหามารับปรึกษาเพื่อหาทางช่วยเหลือนักเรียน

4. ความหมายของสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน (Academic achievement)

วรวิทย์ วสันตรากร (2510 : 5) สรุปสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนคือ ผลของ ความสามารถทางวิทยาการที่ได้จากการทดสอบโดยวิธีการต่าง ๆ

กรมวิชาการ (2515 : 4) สรุปความหมายของสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนว่า หมายถึง

1. ความรู้ที่ได้รับหรือทักษะที่เจริญขึ้นโดยการ เรียนวิชาต่างๆ ในโรงเรียนตามปกติพิจารณาได้จากคะแนนผลสอบหรือผลงานที่ครูกำหนดให้ทำหรือจากทั้ง 2 อย่าง
2. ผลหรือผลงานที่นักเรียนได้จากวิชาสามัญ เช่น วิชาอ่าน วิชาคณิตศาสตร์ วิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งตรงกันข้ามกับทักษะที่ได้จาก วิชาการฝีมือ และพลศึกษา

ชวาล แพร์ตกุล (2516 : 15) สรุปสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนว่า หมายถึง ความสำเร็จในด้านความรู้ ทักษะและสมรรถภาพด้านต่างๆ ของสมอง นั่นคือสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ควรจะประกอบด้วยสิ่งสำคัญอย่างน้อยสามสิ่งคือ ความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพสมองด้านต่างๆ

คาร์เตอร์ วี กูด (Carter V. Good 1959 : 6) อธิบายสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนว่า หมายถึง การเข้าถึงความรู้หรือพัฒนาทักษะทางการเรียน ซึ่งโดยปกติพิจารณาจากคะแนนสอบที่กำหนดให้หรือคะแนนที่ได้จากงานที่ครูมอบให้หรือทั้งสองอย่าง

เฮอเบิร์ต เจ คลอยส์แมร์ (Herbert J. Klausmeir 1961 : 28-29) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบที่เป็นตัวกำหนดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เกี่ยวข้องกับการที่นักเรียนจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการเรียน และได้เสนอรูปแบบขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลเหล่านั้น ได้แก่ คุณลักษณะของผู้เรียน คุณลักษณะของผู้สอน คุณลักษณะทางกายภาพ พฤติกรรมระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน คุณลักษณะของกลุ่ม และแรงผลักดันภายนอก เขาได้สรุปว่า คุณลักษณะของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญมากที่สุด ในการที่จะอธิบายถึงประสิทธิผลทางการเรียน

องค์ประกอบที่เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้เรียนประกอบด้วย

1. ความพร้อมทางสมองที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางสติปัญญา และความสามารถทางด้านความรู้ ความคิด รวมทั้งพื้นฐานความรู้เดิม
2. ความพร้อมทางกายภาพที่เกี่ยวข้องกับความสามารถทางด้านทักษะ รวมทั้งสุขภาพ
3. คุณลักษณะทางจิตใจที่รวมความสนใจ เจตคติ ค่านิยม และบุคลิกภาพ
4. เพศ
5. อายุ
6. ภูมิหลังทางครอบครัวและสังคม

คอคซิด เอ เพรสคอตต์ (Doxial A. Prescott 1961 : 14 # 46) ได้สรุปองค์ประกอบที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้ .-

1. องค์ประกอบทางด้านร่างกายได้แก่ อัตรากาจรเจริญเติบโตของร่างกาย สุขภาพของร่างกาย ขอบกพร่องทางร่างกาย และลักษณะท่าทางของร่างกาย เป็นต้น
2. องค์ประกอบทางความรัก ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบิดาและมารดาความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดาและบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างบุตร และความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว เป็นต้น
3. องค์ประกอบทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเป็นอยู่ของครอบครัว สภาพแวดล้อมทางบ้าน การอบรมทางบ้าน และฐานะทางบ้าน
4. องค์ประกอบทางด้านความสัมพันธ์ในหมู่เพื่อนวัยเดียวกัน ได้แก่ ความสัมพันธ์ของนักเรียนกับเพื่อนวัยเดียวกัน
5. องค์ประกอบทางพัฒนาการแห่งตน ได้แก่ สติปัญญา ความสนใจ เจตคติและแรงจูงใจ
6. องค์ประกอบทางด้าน การปรับตัว ได้แก่ ปัญหาการปรับตัว การแสดงอารมณ์

โรเบิร์ต เจ ฮาร์วิกเฮิร์สท์ และเบอนิเซล นิวกาเทน (Robert J. Harvighurst and Bernicel Neugarten 1969 : 159) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบที่เป็นตัวตัดสินระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่า ประกอบด้วย 4 ประการ คือ

1. ความสามารถที่ติดตัวมาแต่กำเนิด
2. ชีวิตและการอบรมในครอบครัว
3. ประสิทธิภาพของโรงเรียน
4. ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองหรือระดับความมุ่งหวังในอนาคต

แซมมวล สมิธ (Samuel Smith 1970 : 2 # 5) ได้จัดระบบวิธีการเรียนใหม่มีประสิทธิภาพดังนี้ .-

1. กำหนดตารางเวลาในการเรียนโดยแน่ใจว่า ได้ใช้เวลาแต่ละวิชาอย่างพอเพียงและบังคับให้ตนเองปฏิบัติตามนั้น

2. จัดสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับตนเองในเวลาดำเนินงาน
3. ตั้งสมาธิอย่างแน่วแน่ปราศจากสิ่งรบกวน จนกว่างานจะเสร็จ
4. ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จในแต่ละวัน

พร้อมทั้งปรับปรุงด้านต่างๆ ดังนี้ .-

1. การอ่าน องค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้การอ่านมีประสิทธิภาพ คือ ความเร็วและความเข้าใจในเนื้อหา การอ่านที่รวดเร็วทำให้บุคคลอ่านเนื้อเรื่องได้มากกว่า หรือพบทวนเรื่องราวเดิมซ้ำๆ ใตหลายครั้งในช่วงเวลาที่จำกัด ส่วนความเข้าใจในเนื้อหานั้นจะต้องพยายามจำจุดมุ่งหมายของเรื่องที่อ่านและจับใจความสำคัญของเรื่องนั้นได้
2. การขีดเส้นใต้ เพื่อเน้นจุดสำคัญที่อาจเป็นปัญหา ข้อเท็จจริง ความคิดเห็นของผู้เขียนเพื่อจำไว้หรือทำให้เห็นได้ง่าย ชัดเจน หรือแสดงจุดอ่อนที่เรายังไม่เข้าใจ
3. การจดโน้ต การจดโน้ตส่วนที่สำคัญที่ได้อ่านหรือรับฟังจะช่วยให้จำได้
4. การทบทวนหลังจากที่ได้เรียนมาแล้ว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทบทวนเรื่องที่ได้อ่านมา โดยช่วงเวลาหนึ่งเพื่อจะคงความรอบรู้ในเรื่องนั้นๆ ไว้
5. การเขียน การเขียนรายงานหรือการทำกรบ้านที่ทำได้ดี อาจเนื่องมาจากไม่รู้เรื่องนั้นจริงๆ ซึ่งปรับปรุงได้โดยการศึกษาให้เข้าใจ หรืออีกประการหนึ่งคือ ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นออกมาเป็นการเขียนได้
6. การใช้ห้องสมุดและหนังสืออ้างอิง
7. การใช้เครื่องมือช่วยในการเรียน เช่น แผนที่ช่วยให้เข้าใจบทเรียนได้ดี

ยิ่งขึ้น

ชม ภูมิภาค (2516 : 33) ย้ำว่า การเรียนที่มีประสิทธิภาพ คือ การเรียนที่เต็มไปด้วยความเข้าใจ มีการทบทวนการเรียนและประหยัดแรงงาน โดยที่การเรียนนั้นจะให้ได้ผลประกอบด้วยสิ่งสำคัญเบื้องต้น 2 ส่วน คือ .-

1. หักศนคติและแรงจูงใจ คือ มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ต่อผู้สอน ต่อสิ่งที่เรียนและมีความปรารถนาใครจะเรียน เห็นความสำคัญของสิ่งที่เรียน
2. วิธีเรียนให้ได้ผลนั้น ต้องปฏิบัติดังนี้ .-
 - ก. ทบทวนด้วยตนเอง (Self - recitation)

ข. การแบ่งเวลาปฏิบัติเป็นตอนๆ หลายๆ ตอน (distributed period) แบ่งเวลาเป็นตอนๆ ระยะสั้นๆ ดีกว่าใช้ เวลาตลอด วัคเดียว เช่น ตอนแรกคุ้นเนื้อเรื่องตลอดเสียก่อนแล้วจึงศึกษาเป็นตอนๆ

ค. จัดสิ่งแวดล้อมให้ดี เช่น ปราศจากสิ่งรบกวน แสงสว่างดี มีที่นั่งสบาย

งานวิจัยในประเทศ

สวัสดิ์ บรรเทิงสุข (2510 : 84 : 90) ได้ทำการ วิจัยเรื่อง "การสำรวจปัญหาและความต้องการ เกี่ยวกับการ เลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2509 ในโรงเรียนสาธิตวิทยาลัย วิชาการศึกษา" เพื่อสำรวจข้อเท็จจริงและสภาพทั่วไปเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของนักเรียน เช่น สถานภาพทาง เศรษฐกิจและครอบครัว สภาพการเรียนของนักเรียน และศึกษาว่า ข้อเท็จจริงต่างๆ เหล่านี้ มีความสัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการของนักเรียนอย่างไรบ้าง กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย เป็นนักเรียนสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 425 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม นำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ผลจากการ วิจัยพบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีรายได้ต่างกันจะมีปัญหาในเรื่องการเรียนต่างกันคือ นักเรียนที่ผู้ปกครองมี รายได้ต่ำประสบปัญหาการเรียนโดยเฉลี่ยแล้วมากกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมี รายได้สูงกว่า และนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพรับจ้างประสบปัญหามากกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพอื่น

วัฒนา พุ่มเล็ก (2513 : 69 - 70) ได้ทำการ วิจัยเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียนของนักเรียนที่มีความสามารถในการ เรียนสูงกับนักเรียนที่มีความสามารถในการ เรียนต่ำระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย" เพื่อศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 จากโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 232 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ซึ่งมีความสามารถในการ เรียนสูงและต่ำ โดยการใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับนักเรียนในเรื่องสุขภาพ การเงิน ครอบครัว แผนการอนาคต อาชีพของผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ความสนใจของผู้ปกครองในการ เรียนของบุตร ฐานะของผู้ปกครอง และองค์ประกอบของครอบครัว วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ, χ^2 - test ผลการ วิจัย

พบว่า

1. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนสูงกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนต่ำมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในเรื่องปัญหาสุขภาพ การเงิน ครอบครัว แผนอนาคตของนักเรียนและงานอาชีพของผู้ปกครอง โดยเฉพาะนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนต่ำ มีปัญหาทั้งหมดนี้มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนสูง
2. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนสูงกับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนต่ำ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในเรื่องความใกล้ชิดกับบิดามารดา นั่นคือนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนสูงมีความใกล้ชิดกับบิดามารดา และพี่น้องกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนต่ำ
3. อาชีพของบิดา มารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนสูง กับบิดา มารดานักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนต่ำ มีอาชีพคล้ายกันคือ รับราชการ เป็นอันดับ 1 ค่าขายเป็นอันดับ 2 ในเรื่องรายได้ของผู้ปกครอง บิดา มารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนสูงมีแนวโน้มที่จะมีรายได้และการ ศึกษาสูงกว่าบิดา มารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนต่ำ
4. ในด้านการแนะนำการเรียน บิดามารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนสูงจะแนะนำการเรียนแก่ลูกมากกว่าบิดามารดาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในการ เรียนต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดวงเดือน ศาสตร์ภัทร (2515 : 142 - 143) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบเด็กไทย เชื้อชาติไทยกับเด็กไทยเชื้อชาติจีน เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความเข้าใจในการอ่าน การรับรู้ทางสายตา และการคิดให้เหตุผลตามหลักอนุรักษของเพียเจต์ ในระดับป. 1-5" เพื่อศึกษาความเข้าใจในการอ่านและการรับรู้ทางสายตาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงปีที่ 5 กลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นนักเรียนอายุตั้งแต่ 7-10 ปี จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลคือ แบบทดสอบจำนวน 5 ชุด นำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t - test ผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนใหญ่แล้วเด็กไทยเชื้อชาติจีนมีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่าเด็กไทยเชื้อชาติไทย และเด็กไทยเชื้อชาติจีนมีความรับรู้ทางสายตาดีกว่า เด็กไทยเชื้อชาติไทย

นภดล คุ่มประวัติ (2517 : 50-70) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความมุ่งหวังของบิดามารดาในเขตชนบทไทยเกี่ยวกับการ ศึกษาของบุตร "เพื่อศึกษาความมุ่งหวังเกี่ยวกับการ ศึกษา

ของบุตรของประชากรไทยในชนบท โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของระดับฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคมของบิดา มารดาที่มีระดับต่างๆ กันและปัจจัยซึ่งน่าจะมามีอิทธิพลต่อความมุ่งหวังเกี่ยวกับการศึกษาของบุตร โดยการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนและภริยาและสตรีที่สมรสแล้ว 1,467 ครัวเรือน จาก 45 หมู่บ้านของ 15 อำเภอทั่วประเทศ กลุ่มตัวอย่างประชากรที่สมรสแล้ว 354 ราย และหญิงที่สมรสแล้ว 354 ราย รวมทั้งสิ้น 708 ราย ผลจากการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยเกี่ยวกับประชากรพบว่า ความมุ่งหวังของพ่อแม่เกี่ยวกับการศึกษาของลูกนั้น ลดลงไปตามจำนวนลูกที่เพิ่มขึ้น พ่อแม่หวังให้ลูกคนแรกเรียนสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาขึ้นไปและอาจไปศึกษาต่อเพิ่มเติมในสถาบันการศึกษาที่สูงขึ้น แต่เมื่อมีลูกคนที่ 2 และ 3 คนอื่นๆ อีกก็จะหวังเพียงให้จบระดับประถมศึกษาที่พอแล้วจะไ้เข้ามาช่วยกันประกอบอาชีพ

2. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจพบว่า ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงส่วนใหญ่จะมีความต้องการให้ลูกได้รับการศึกษาสูง เช่น ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป ส่วนครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำก็มีความต้องการให้ลูกได้รับการศึกษาคำเพียงประถมศึกษา

หรือถ้าหากพิจารณาทางด้านอาชีพก็จะพบว่า ผู้ที่มีอาชีพทางด้านเกษตรกรรมมีความต้องการให้ลูกได้รับการศึกษาระดับต่ำเพียงระดับประถมศึกษา ส่วนพวกที่มีอาชีพรับราชการหรือค้าขาย จะมีความต้องการให้ลูกได้รับการศึกษาระดับสูงตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาขึ้นไป

3. ปัจจัยทางด้านสังคมพบว่า การศึกษาของพ่อแม่มีความสัมพันธ์กับความมุ่งหวังด้านการศึกษาของลูกอย่างมากคือ พ่อแม่ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 หรือไม่ได้รับการศึกษา มีความต้องการให้ลูกเรียนหนังสือในระดับต่ำหรือเรียนเพียงประถมศึกษาตามที่กฎหมายกำหนดก็ถือว่าเพียงพอ ครอบครัวที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่ประถมศึกษาปีที่ 4 ขึ้นไป ส่วนใหญ่มีความต้องการให้ลูกได้รับการศึกษาระดับสูงทั้งสิ้นคือ ระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป

สุระเชษ ปนาทกุล (2519 : 49 - 50) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในครอบครัวกับผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ" เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมในครอบครัวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ในลักษณะของการอธิบายความแปรปรวนและการพยากรณ์ ใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างวงประชากรที่เป็นนักศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จปีการศึกษา 2518 จำนวน 451 คน โดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากรใช้วิธีการสุ่มจากจังหวัดในภาคต่างๆ รวม 12 จังหวัดๆ ละ 2 อำเภอ 1 โรงเรียน ๆ ละ 1 ห้องเรียน ใช้วิธีการเก็บข้อมูลร่วมกับโครงการวิจัยการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระยะที่ 2 ของกองการศึกษาผู้ใหญ่กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลบางส่วน

มีอยู่ในแบบทดสอบและแบบสอบถามของโครงการวิจัยและได้เพิ่มเติมบางส่วน ผู้วิจัยนำแบบทดสอบไปทำการทดสอบเอง แล้วนำมาวิเคราะห์โดยวิธีวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มหรือลดตัวแปรเป็นขั้นๆ ผลจากการวิจัยพบว่าองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อมในครอบครัว ซึ่งได้แก่ อายุ เพศ อาชีพ จำนวนบุคคลในครอบครัว รายได้เฉลี่ยต่อปี ศาสนาที่นับถือ การพูดและการฟังภาษาไทยกลางนั้น รวมกันอธิบายความแปรปรวนของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาได้ร้อยละ 12 โดยมีตัวแปรด้านการพูดและการฟังภาษาไทยกลางมีความสำคัญในอันดับสูง รองลงมาคือ ศาสนาที่นับถือ และเพศ ตามลำดับ

สุมาลี สังข์ศรี (2520 : 70) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตการศึกษา 6" เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับสภาพแวดล้อมทางบ้านของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตการศึกษา 6 กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนในอำเภอเมืองและอำเภออื่นของจังหวัดที่ถูกสุ่มให้เป็นตัวแทนของเขตการศึกษา 6 จำนวนประชากร 223 คน ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถามและคะแนนผลสอบประจำภาคต้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ t -test และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลการวิจัยพบว่า คะแนนสภาพแวดล้อมทางบ้าน โดยทั่วไปของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำแตกต่างกันอยู่ในเกณฑ์สูง นักเรียนที่มีสภาพแวดล้อมต่างกัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางบ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปิฎาภรณ์ ชูตั้งกร (2521 : 53) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางสังคมกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี" เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางสังคม ประกอบด้วย ลำดับที่เกิด ช่วงที่ทางของบุตร ลักษณะครอบครัวและชั้นทางสังคม กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2520 จำนวน 150 คน ผู้วิจัยได้คำนวณกลุ่มตัวอย่างประชากรพอดี เมื่อคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างได้ ผู้วิจัยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่มแล้วสุ่มแบบง่าย ผู้วิจัยได้เดินทางไปทำการทดสอบสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนด้วย

ตนเองและสัมภาษณ์ผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นตัวอย่างประชากร วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่ามัธยิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ของบิดา มารดา ของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน

ผกาทิพย์ กรหม่อมทอง (2521 : 107 - 112) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาเปรียบเทียบความมุ่งหวังของบิดาเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรในเขตเมืองและชนบทของประเทศไทย" เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความมุ่งหวังเกี่ยวกับเรื่องการศึกษาของบุตรที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและชนบท กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ประกอบด้วยครัวเรือน 1476 ครัวเรือน จาก 45 หมู่บ้าน ของ 13 จังหวัดทั่วประเทศจำนวน 1686 ราย ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือนชายซึ่งมีอายุไม่เกิน 60 ปี และมีบุตรชายอายุระหว่าง 6 - 12 ปี แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางอัตราส่วนร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาและปัจจัยทางเศรษฐกิจจะมีผลต่อความมุ่งหวังของบิดา เพราะบิดาที่มีการศึกษาสูงหรือฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นจะมีความมุ่งหวังให้บุตรได้รับการศึกษาสูงขึ้น

ปาริชาติ จันทร์เพ็ญ (2522 : 40 - 41) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ลำดับการเกิดและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของวัยรุ่น" เพื่อศึกษาความแตกต่างของระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระหว่างลูกคนโตและลูกคนอื่น ๆ และเปรียบเทียบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ระหว่างเพศชายและหญิงที่อยู่ในลำดับการเกิดเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างประชากรจำนวน 300 คน ชาย 150 คน หญิง 150 คน เป็นนักเรียนอายุระหว่าง 15 ถึง 17 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 4 และมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2521 ของโรงเรียนรัฐบาลที่สังกัดกรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 2 โรงเรียน นักเรียนชายและหญิงจำนวนเท่ากันแบ่งเป็น 4 กลุ่มเท่าๆ กัน คือ กลุ่มลูกชายคนโต ลูกสาวคนโต ลูกชายคนอื่น ๆ และลูกสาวคนอื่น ๆ ทุกคนมาจากครอบครัวที่มีลูก 2 - 4 คน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเองโดยใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่ามัธยิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและวิเคราะห์ความแปรปรวน 2 ชั้น ผลการวิจัยพบว่า

1. ลูกคนโตมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงกว่าลูกคนอื่น ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.01

2. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของเพศหญิงและชาย ซึ่งอยู่ในลำดับการเกิดเดียวกัน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

เพ็ญศรี อรุณรุ่งเรือง (2522 : 86) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "อิทธิพลของสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของพ่อแม่ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของลูก" เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคนชั้นสูง ชั้นกลาง และชั้นต่ำในกรุงเทพมหานคร ว่า มีวิธีการรักษาสถานภาพเดิมของคนไว้อย่างไร โดยได้ศึกษาเฉพาะอิทธิพลทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของพ่อแม่ที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของลูกคือ ศึกษาดูว่าพ่อแม่ของนักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกันจะมีผลต่อความสำเร็จการศึกษาของลูกหรือไม่ ตัวอย่างประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จาก 3 โรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 200 คน เก็บข้อมูลโดยวิธีออกแบบสอบถามจากตัวนักเรียนและผู้ปกครอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ผลจากการวิจัยพบว่า สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของพ่อแม่ นั้น จะมีสหสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของลูก

อรพินทร์ ชูชม (2523 : 97) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นความรู้เดิม สภาพแวดล้อมทางบ้าน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทักษะทางการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างพื้นความรู้เดิม สภาพแวดล้อมทางบ้าน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทักษะทางการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโปรแกรมวิทย์ - คณิต, โปรแกรมศิลป์ - ภาษา, โปรแกรมศิลป์ - คณิต กลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และปีที่ 5 ปีการศึกษา 2522 ของโรงเรียนรัฐบาลเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 1146 คน โดยวิธีการสุ่มแบบแยกประเภทและสุ่มตัวอย่างโรงเรียนแบบแยกประเภท โดยแยกตามท้องที่การศึกษาจาก 5 ท้องที่การศึกษาได้โรงเรียนจำนวนทั้งหมด 9 โรงเรียน ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลเองส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งทางโรงเรียนจัดเก็บให้แล้วนำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปร เป็นชั้นๆ จากการวิจัยพบว่า พื้นความรู้ สภาพแวดล้อมทางบ้าน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และทักษะทางการเรียน มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จินตนา อินทรไทย (2525 : 48 - 49) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของครอบครัว และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร" เพื่อศึกษาความแตกต่างของระดับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 6 โรงเรียน จำนวน 300 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ตามสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว คือ ระดับสูง 100 คน ระดับกลาง 100 คน และระดับต่ำ 100 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างได้ใช้วิธีการสุ่มโรงเรียนอย่างจงใจ (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแล้วนำมาวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวและการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้ Studentized t - Statistic ของ Newman Keuls Test ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกันจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับกลางมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงสุด รองลงมาได้แก่นักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมระดับสูง และนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมระดับต่ำ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำที่สุด

วิศิษฐ์ ออนมิตร (2525 : 53) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางครอบครัวกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2" เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางครอบครัว ซึ่งประกอบด้วย เชื้อชาติ ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพของบิดามารดา พร้อมทั้งการใช้สื่อมวลชนในครอบครัวกับผลการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในจังหวัดสกลบุรี จำนวน 175 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ผู้วิจัยได้นำแบบสอบไปทำการทดสอบเองและให้อาจารย์ประจำชั้นไปสัมภาษณ์บิดามารดาหรือผู้ปกครองของนักเรียน แล้วนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ผลจากการวิจัยพบว่า นักเรียนที่บิดามารดามีเชื้อชาติจีนมีคะแนนเฉลี่ยสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่บิดามารดามีเชื้อชาติไทยและสภาพแวดล้อมทางครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ณรงค์ กิจสนาโยธิน (2526 : 67) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างองค์

ประกอบคัตสรร ซึ่งไม่ใช่ความสามารถทางเขาวนปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชา สังคมศึกษา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เขตการศึกษา 7" เพื่อหาความสัมพันธ์ ระหว่างองค์ประกอบ คัตสรร ซึ่งไม่ใช่ความสามารถทางเขาวนปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชา สังคมศึกษาของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่างปร ะชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จาก โรงเรียนในเขตการศึกษา 7 จำนวน 414 คน โดยการสุ่มตัวอย่างปร ะชากรแบบง่าย ผู้วิจัย ได้นำแบบทดสอบสัมฤทธิ์ผลทางการ เรียนวิชา สังคมศึกษาไปทำการทดสอบเอง พร้อมทั้งแบบสอบ ตามเกี่ยวกับองค์ประกอบคัตสรร ซึ่งไม่ใช่ความสามารถทางเขาวนปัญญา ผู้วิจัยได้นำผลที่ได้รับ มาวิเคราะห์โดยใช้ คอมพิวเตอร์ โปรแกรม Stepwise Multiple Regression Analysis ของ SPSS (Statistical Package For the Social Science) ผลการ วิจัยพบว่า องค์ประกอบคัตสรร ซึ่งไม่ใช่ความสามารถทางเขาวนปัญญา กับผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชา สังคม ศึกษาส่วนมากจะมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเรียงตาม ลำดับค่าสหพันธ์จากสูงไปหาต่ำดังนี้ ความรู้สึกเกี่ยวกับการ เรียนการสอนวิชา สังคมศึกษา ความ รู้สึกของนักเรียนเกี่ยวกับครูผู้สอนวิชา สังคมศึกษา กิจกรรมนอกชั้นเรียน การติดตามข่าวเหตุ- การณ์สำคัญทางโทรทัศน์ การติดตามข่าวเหตุการณ์สำคัญทางวิทยุ ระดับการศึกษาของบิดามารดา หรือผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับครอบครัว การอภิปรายปัญหาวิชา สังคมศึกษา กับ เพื่อนๆ การปร ะชุมกิจกรรมของโรงเรียน รายได้ของครอบครัว ความรู้สึกของนักเรียนเกี่ยวกับ เนื้อหาวิชา สังคมศึกษา การติดตามข่าวเหตุการณ์สำคัญทางหนังสือพิมพ์ การ ชักถามปัญหาทางวิชา สังคมศึกษา กับครูผู้สอน การฟังปาฐกถาโต้วาที อภิปรายตามสถานที่ต่างๆ การหาความรู้ตาม สถานที่ต่างๆ การฟังวิทยากรที่โรงเรียนเชิญมาให้ความรู้ การทำแบบฝึกหัดวิชา สังคมศึกษา นอก เหนือจากที่เรียนในชั้นเรียน การชมภาพยนตร์และภาพนิ่งเกี่ยวกับวิชา สังคมศึกษา การทำอุปกรณ์ การ เรียนวิชา สังคมศึกษา

ปาจรีย์ วัช วัลคุ (2527 : 70) ได้ทำการ วิจัยเรื่อง "อิทธิพลขององค์ประกอบด้าน ลักษณะของนักเรียน สภาพแวดล้อมทางบ้านและสภาพแวดล้อมทางโร งเรียนที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนวิชา คณิตศาสตร์ของนักเรียน ระดับปร ะถมศึกษาในกรุง เทพมหานคร " เพื่อหารูปแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุผลขององค์ประกอบด้านลักษณะของนักเรียน (แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มโนภาพเกี่ยวกับตนเอง ทศนคติต่อวิชาที่เรียน ความรู้พื้นฐานเดิม และความถนัดทางการ เรียน) องค์ประกอบด้าน สภาพแวดล้อมทางบ้าน (ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวและฐานะทาง เศรษฐกิจ) และองค์ประกอบ

ด้านสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 617 คน โดยการสุ่มตัวอย่างประชากรแบบแยกประเภทตามขนาดของโรงเรียนได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดใหญ่ ได้โรงเรียนทั้งสิ้น 22 โรงเรียน จากนั้นทำการสุ่มห้องเรียนจากโรงเรียนที่ได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 1 ห้องเรียน ได้จำนวนห้องเรียนทั้งหมด 22 ห้องเรียน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม จูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแบบสอบถามมโนภาพเกี่ยวกับตนเอง แบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาที่เรียน แบบสอบถามคุณภาพของการสอน แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางบ้าน แบบสอบถามมาตรฐานวัดความถนัดทางการเรียนวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เส้นทาง (path analysis) ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยทางตรงได้แก่ ความรู้พื้นฐานเดิมและความสัมพันธ์ภายในครอบครัว โดยที่ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวจะส่งผลทางตรงเชิงนิเสธต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

งานวิจัยต่างประเทศ

มอร์ริสัน เอส แอชเวิร์ธ (Morison S. Ashworth 1963 : 3224-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง " A Comparative Study of Selected Background Factors Related to Achievement of Fifty and Sixth Grade Students " เพื่อศึกษาเปรียบเทียบองค์ประกอบภูมิหลังที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนตามที่คาดไว้ และต่ำกว่าที่คาดไว้ โดยวัดจากระดับสติปัญญา (IQ) ถ้าสติปัญญาสูงกว่า 150 ขึ้นไปถือว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามที่คาดไว้ แต่ถ้าน้อยกว่า 125 ลงมาถือว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าที่คาดไว้ กลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นนักเรียนระดับ 5 และ 6 จำนวน 178 คน เครื่องมือที่ใช้สำหรับนักเรียนใช้แบบทดสอบสัมฤทธิ์ผลและวุฒิภาวะและใช้แบบสอบถามผู้ปกครอง ครู นักเรียน และพยาบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคมและการศึกษา มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. ผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามที่คาดไว้ ความเอาใจใส่ ความรับผิดชอบและมีความสัมพันธ์กับนักเรียนมากกว่า ผู้ปกครองของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนต่ำกว่าที่คาดไว้

3. แรงกระตุ้นของผู้ปกครองเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
4. องค์กร ครอบคลุมทางด้านอายุและเพศ มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนน้อยมาก
5. โอกาสที่นักเรียนได้อ่านหนังสือที่มีคุณค่า และการทัศนศึกษาจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนแตกต่างกัน

เอส แอล โชปรา (S. L. Chopra 1967 : 359 - 361) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Parental Occupation and Academic Achievement of High school Students in India" เพื่อการศึกษาเกี่ยวกับอาชีพของบิดา มารดา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในอินเดีย โดยได้ทำการศึกษาในเมืองลกันาว ประเทศอินเดีย เพื่อให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างอาชีพของบิดา มารดา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างประชากร เลือกจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาอายุระหว่าง 14 - 17 ปี จำนวน 1,359 คน จากโรงเรียนมัธยมในเมืองหลวง 32 โรงเรียน และในชนบทอีก 6 โรงเรียน โดยใช้แบบสอบถาม โรเจอร์สชีพ แมทธิชีส กับคะแนนการสอบปลายปี วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อแสดงความแตกต่างกันในค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนกับกลุ่มอาชีพที่แตกต่างกัน และจากการใช้วิธีวิเคราะห์โควาเรียนซ์ แสดงว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างดี เมื่อสถิติอนุมานทำให้ค่าคงที่ จากการศึกษพบว่า อาชีพของบิดา มารดา ซึ่งเป็นเครื่องบ่งชี้ระดับทางสังคมของครอบครัว มีอิทธิพลต่อความสำเร็จทางการศึกษาของบุตร

ฟาชัท ชาห์ (Farhat Shah 1971 : 6688A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Socio-Psychological Determinants of Academic Achievement of Children in Pakistan." เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางสังคมและจิตวิทยากับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในละฮอร์ ปากีสถานตะวันตก กลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายระดับ 10-12 อายุระหว่าง 14-16 ปี จำนวน 540 คน โดยใช้แบบสอบถาม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้จากการสอบครั้งสุดท้าย แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ปานกลาง และต่ำ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

แบบเพิ่มตัวแปร 2 ชั้น ผลจากการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวก ระหว่างอาชีพของผู้ปกครอง ค่าใช้จ่ายในการเรียนของนักเรียน ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง ความสนใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการศึกษาของนักเรียน และมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับเด็กที่ มาจากครอบครัวที่พ่อแม่ ผู้ปกครองยอมรับและเข้าใจในตัวนักเรียน

ลอยส์ เฮช เวิร์ทิงตัน และ แกรนท์ (Lois H. Worthington and Claude W. Grant 1971 : 7-10) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "Factors of Academic Success : A Multivariate Analysis." เพื่อทำการศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาที่มีความสัมพันธ์ กับเกรดการเรียนในครึ่งปีแรกของนักศึกษาปีที่ 1 มหาวิทยาลัยยูทา กลุ่มตัวอย่างประชากรจำนวน 2,260 คน เป็นหญิง 990 คน ชาย 1,270 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์ความแปรปรวน ผล การวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งฐานะ ทางเศรษฐกิจและสังคมหมายถึง รายได้ของครอบครัวและอาชีพของผู้ปกครอง ซึ่งเขาได้แบ่งฐานะ ทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ปกครองเป็น 3 ระดับคือ ระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ พบ ว่า ผู้ปกครอง ระดับกลางและระดับสูง ให้การส่งเสริมการเรียนของเด็กในความปกครองสูงกว่า ผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำ จากการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า ความเอาใจใส่ และ การสนับสนุนในการเรียนของเด็ก ผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงและปานกลางให้ การส่งเสริมการเรียนของเด็กมากกว่าผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ ที่เป็นเช่นนี้อาจจะ เนื่องมาจากผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ มีรายได้ไม่พอเพียงในการสนับสนุนการเรียน ของเด็กในความปกครอง หรือเนื่องมาจากต้องการใช้แรงงานของเด็กในการช่วยประกอบอาชีพ

เควิน เมเจอร์แบงก์ (Kevin Marjoribanks 1972 : 103 - 109) ได้ทำการ วิจัยเรื่อง "School Attitudes, Cognitive Ability, and Academic Achievement" เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างความเอาใจใส่ของผู้ปกครอง ความคาดหวังของผู้ปกครอง สภาพ แวดล้อมและ ระดับฐานะทางสังคม กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอายุ 11 ปี จำนวน 185 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบทดสอบ Primary Mental Ability และแบบทดสอบ Primary Mental Ability test ประกอบด้วยแบบทดสอบย่อยๆ 4 ฉบับคือ แบบทดสอบด้าน ภาษา แบบทดสอบเกี่ยวกับตัวเลข แบบทดสอบมิติสัมพันธ์ และแบบทดสอบเหตุผล ส่วนแบบสอบถาม เป็นแบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองโดยใช้การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ใช้เวลาสัมภาษณ์ครั้งละประมาณ 2

ชั่วโมง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองให้การส่งเสริมการเล่าเรียนจะมีการเตรียมโครงการในการเรียนของเด็ก เห็นความก้าวหน้าของเด็กและเห็นความสำคัญในการศึกษา ตลอดจนมีความสนใจในเรื่องเกี่ยวกับโรงเรียนจะมีคะแนนจากแบบทดสอบ Primary Mental Ability สูง และจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแบบทดสอบต่างๆ ผลปรากฏว่า ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างแบบทดสอบ Primary Mental Ability กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเท่ากับ .69 และในแต่ละฉบับย่อยมีความสัมพันธ์ดังนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับภาษา .66 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับตัวเลข .66 ผลสัมฤทธิ์กับมิติสัมพันธ์และควมมีเหตุมีผลเท่ากับ .28 และ .39

โรเบิร์ต เจ ไรท์ และ แอนดิว จี บีน (Robert J. Wright and Andrew G. Bean 1974 : 277 - 283) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "The Influences of Socioeconomic Status in the Predictability of College." เพื่อศึกษาอิทธิพลของฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมในการพยากรณ์ผลการเรียนในวิทยาลัย กลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 จำนวน 1,631 คน ตัวแปรที่ศึกษาได้แก่ เพศ รายได้ของครอบครัว อาชีพของบิดาและการศึกษาของมารดา โดยใช้แบบสอบถามความถนัดทางการเรียนด้านภาษา และคณิตศาสตร์ และใช้เกรดเฉลี่ยของนิสิตปีที่ 1 ในมหาวิทยาลัยด้วย นำผลมาวิเคราะห์โดยการหาค่ามัธยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลจากการวิจัยพบว่า นิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง สามารถประสบผลสำเร็จในการเรียนในวิทยาลัยได้ดีกว่านิสิตที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่า

เบตตี จีน โบรแกน (Betty Jean Brogan 1979 : 6678 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "A Comparison of Selected Educational, Family, and personal Characteristics of Educationally Vulnerable Students Who Drop out of High School and Who Graduate From High School." เพื่อศึกษาลักษณะเฉพาะบางประการทางการศึกษาด้านครอบครัว และลักษณะส่วนตัวของนักเรียนที่ออกกลางคัน และที่สำเร็จการศึกษา กลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นนักเรียนในโรงเรียนรัฐบาลในรัฐมิชิแกน จำนวนนักเรียนที่ออกกลางคัน 29 คน และนักเรียนที่จบการศึกษา 20 คน ข้อมูลได้จากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ นำผลมาวิเคราะห์โดยหาค่า t - test และ chi -square ผลจากการวิจัยพบว่า ลักษณะทางการศึกษาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญคือ ความสามารถในการอ่าน เกรดเฉลี่ย จำนวนการขาดเรียน คะแนนจากแบบสอบอนอเมียสเกล (Anomia Scale) และไม่แตกต่างกัน

ในด้านความคงที่ของเกรด และการย้ายที่เรียน ลักษณะทางครอบครัวที่มีนัยสำคัญคือ การมีพี่น้องที่มีอายุมากกว่าในครอบครัวที่ไม่มีนัยสำคัญ ได้แก่ ความแตกต่างในครอบครัว ขนาดของครอบครัว ระดับการศึกษาของพ่อแม่ ความต้องการของพ่อแม่ต่อการเรียนต่อ และการช่วยเหลือของพ่อแม่ ในด้านการเรียน ส่วนลักษณะส่วนตัวที่มีนัยสำคัญคือ ชอบโรงเรียน ระดับการศึกษาของเพื่อนสนิท ความต้องการเรียนต่อของเพื่อน การคุยกับผู้อื่น เรื่องการเรียนต่อหรือไม่เรียนต่อ และการรับจ้างทำงานในขณะที่เรียน และที่ไม่มีนัยสำคัญคือ การคุยกับครูหรือเจ้าหน้าที่ของโรงเรียนในเรื่องเกี่ยวกับการเรียนต่อและจำนวนชั่วโมงที่ทำงานต่ออาทิตย์

วิกเตอร์ มานูเอล, บูเจน เดลกาโด (Victor manuel, Bujan Delgado 1983 : 2583 A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "A Study of the Relationships Between Socioeconomic Characteristics and Aspects of Mathematical Achievement of Primary School Children of Grades Four and Six in Costa Rica." เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมกับผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์ ซึ่งได้จากการแก้ไขปัญหาคณิตศาสตร์ที่แตกต่างกัน 3 วิธี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 4 และ 6 ในคอสตาริกา (Costa Rica) นำผลมาวิเคราะห์โดยการหาค่าความแปรปรวนและค่าสหสัมพันธ์ จากการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูงจะมีผลสัมฤทธิ์วิชาคณิตศาสตร์สูงกว่า นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โรเจอร์ เดนลีย์ เรย์มอนด์ (Roger, Danley Raymond 1983 : 3796 - A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "A study of Relationship between Environments and Student Achievement." เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางบ้าน ทางโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการอ่าน ด้านความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ และการเห็นคุณค่าของตัวเอง กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นนักเรียนเกรด 5 จำนวน 1,660 คน ทางตอนใต้ของออนตาริโอ นำผลมาวิเคราะห์โดยวิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ จากการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมทางบ้านซึ่งวัดด้านฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสูงกว่าความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมทางโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน สำหรับความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่าน สำหรับความสัมพันธ์ของผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์ การเห็นคุณค่าของตัวเองกับสภาพแวดล้อมทางบ้านและทางโรงเรียนนั้น มีความสัมพันธ์ในระดับที่ใกล้เคียงกัน

สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ ผู้วิจัยได้ศึกษา ทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิหลังทางครอบครัวกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ซึ่งมีผู้วิจัยไว้ทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาอันเป็นประโยชน์ และเกี่ยวข้องกับงานวิจัยที่กำลังศึกษาคั้งนี้ พอสรุปได้ดังนี้ .-

ด้านเศรษฐกิจ การวิจัยส่วนใหญ่พบว่า นักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงมีบิดามารดา หรือผู้ปกครองมีฐานะทางเศรษฐกิจสูงกว่านักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ และบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงมีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับสูง

ด้านสังคม การวิจัยส่วนใหญ่พบว่า นักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง มีบิดามารดาหรือผู้ปกครองมีการศึกษาสูงกว่านักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ และบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่มีการศึกษาค่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 4 หรือไม่ได้รับการศึกษาเลย มีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา ส่วนบิดามารดา หรือผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงมีความต้องการให้บุตรได้รับการศึกษาในระดับสูงคือ ตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาขึ้นไป

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว การวิจัยส่วนใหญ่พบว่า นักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง บิดามารดาจะให้ความรัก ความใกล้ชิด ดูแลเอาใจใส่เกี่ยวกับสุขภาพ แนะนำการเรียนแก่บุตร มากกว่านักเรียนที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ

จากข้อค้นพบดังกล่าวแสดงว่า ภูมิหลังทางครอบครัว มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน ทำให้มีประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษา ในการแก้ปัญหาและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

งานวิจัยในต่างประเทศ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมกับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน พอสรุปได้ว่า ฐานะทางเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว มีความสัมพันธ์กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

จากที่ได้ศึกษางานวิจัยดังกล่าว นับว่าเกี่ยวข้องและมีประโยชน์ในการ เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษาครั้งนี้เป็นอย่างมาก เพราะส่วนใหญ่เกี่ยวกับเรื่อง

ความสัมพันธ์ระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อมทางบ้าน กับสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า การวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการที่จะปรับปรุงและส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย